

د ملګرو ملتونو د مرستې پلاوی په افغانستان کې

د ویاند دفتر
کابل – افغانستان

تیلیفون: ۰۰۹۳ ۲۰ ۲۹۷ ۶۱۲۱ – ۰۰۳۹ ۰۸۳۱ ۲۶ ۶۱۲۱

برېښنالیک: spokesperson-unama@un.org

ویب پاڼه: www.unama-afg.org

رسنیز کنفرانس (کابو ټکی په ټکی)

د سولې ساتنې د عملیاتو لپاره د ملګرو ملتونو د سرمنشي مرستیال الین لی روا

د ملګرو ملتونو د سرمنشي ځانګړې استازی کای آیده

ادریڼ ادواردز د یوناما د عامه اړیکو او عامه اطلاعاتو د څانګې مشر

کابل- د فبرورۍ د میاشتې لسمه نیټه، کال ۲۰۰۹

اډرين اډوارډز: السلام عليکم او سهار مو نيکمرغه، تاسو ټولو ته د يوناما د نن ورځې مطبوعاتي کنفرانس ته ښه راغلاست وایم. زموږ سره د نن ورځې په مطبوعاتي کنفرانس کې الين لى روا چې د ملگرو ملتونو د سولې ساتنې په چارو کې مرستيال دى او ښاغلي کای ايده د ملگرو ملتونو د سرمشري ځانگړی استازی حضور لري.

د سرمشري مرستيال: سهار مو په خیر، السلام عليکم، ما په پيل کې غوښتل ووايم چې زه ډير خوښ يم چې افغانستان ته راغلی يم. زه د سرمشري سره يو ځای راغلم او ومي غوښتل چې نورې پنځه ورځې په افغانستان کې پاتې شم، دا ځکه چې په دې ټکي ټينگار وکړم چې يوناما او د ملگرو ملتونو د ټولې کورنۍ کار زموږ لپاره په نيوپارک کې ډير مهم دى.

زما د ليدنې موخه دا وه چې د افغانستان څخه ښه خبرتيا ولرم، له هغو ننگونو څخه خبر شم چې د افغانستان خلک ورسره مخ دي، هغه ننگونې چې چارواکي ورسره مخ دي او هغه ننگونې چې د ملگرو ملتونو کورنۍ او يوناما ورسره مخ دي.

ما د ډيرو کسانو سره په دې هيواد کې په دغو څو ورځو کې وليدل. د ولسمشر سره چې د سرمشري سره يو ځای مو وليد، ډير وزيرانو، د مشرانو او ولسي جرگې د مشرانو سره مو وليدل. همدا ډول ما د کنډز او بغلان ولايتونو ته سفر درلود. او هم مې د واليانو او نورو چارواکو سره په کنډز او پلخمرې کې وليدل.

ما د پارلمان د غړو، د مختلفو ډلو استازو او د ډيرو پروفيسورانو او د مدني ټولني دا ستازو سره وليدل. هغه لومړنۍ څرگنده خاطرې چې ما د ملگرو ملتونو د کورنۍ او يوناما څخه تر لاسه کړه داده چې د ملگرو ملتونو کورنۍ ډيره ځانگړې دنده لري چې يې په دې هيواد کې ترسره کړي چې په دې هيواد کې د تيرو ۵۰ څخه زياتو کلونو لپاره حضور لري.

دا چې يوناما په ۲۰۰۲ کال کې دلته جوړه شوه او يوه ورځ به خپل عمليات دلته پای ته ورسوي، خو د ملگرو ملتونو موسسه د ۵۰ کلونو را په دې خوا دلته ده او د سولې، ټيکاو او پرمختيا په موخه به د افغاني وگړو سره دلته د ډيرو کلونو لپاره پاتې شي.

ملگري ملتونه ډير اوږد تاريخ لري چې د محلي ټولنو سره او د هيواد د زيان منونکو وگړو د گټولپاره په نورو هيوادونو کې کار کوي. يوه له هغو ځانگړتياوو څخه چې مونږ (ملگري ملتونه) يې لرو دادی چې موږ د نړيوال او افغاني کارکوونکو څخه جوړ شو یاستو چې ټول د ملگرو ملتونو د کورنۍ په چوکاټ کې دلته کاروو.

د يوناما په اړوند: دلته د نوې بودجې په چوکاټ کې د يوناما لپاره د ۲۰۰۰ په خوا شا کې کسان دلته به کار کوي، د هغو څخه ۵۰۰ به يې نړيوال کارکوونکي او ۱۵۰۰ به يې افغانان وي.

که چيرې زه د ملگرو ملتونو ټولې کورنۍ ته پام وکړم، يوناما او يونيسف، د ر وغتيا نړيوال سازمان، د خوږو نړيوال پروگرام او نورو کې د ۸۰۰۰ څخه زيات افغان کارکوي چې استخدام شوی دی او دوي زموږ سره په موسسو او ماموريتونو کې په کار بوخت دي. موږ په دې وياړو- دا زموږ د ارزښتونو هسته ده.

زه اوس غواړم د خپلې خاطرې په اړه چې ما دلته د سياسي حالت څخه اخیستي ده څه ووايم: دا څرگنده ده چې ۲۰۰۹ کال به د هر چا لپاره يو ډير مهم کال وي، په تيره بيا دا چې ټول ټاکنې را روانې دي. موږ ددې درناوي کوو چې د انتخاباتو نېټه د انتخاباتو د خپلواک کميسيون له خوا ټاکل شوي ده.

او دا به د ملگرو ملتونو د کورنۍ په چوکاټ کې زموږ دنده وي چې ددې باور تر لاسه کړو چې دغه پېچلې او د لگښت ډکه عمليه په ښه معيار او کيفيت سره سرته ورسېږي.

موږ به هڅه وکړو چې په ښه توگه پرمخ ولاړ شو، ځکه دا څرگنده ده چې دغه انتخابات د دې هيواد لپاره ډير مهم دي. دا يوه ننگونه ده او ددې هيواد لپاره يو ستر امکان دي چې سره په گډه کار وکړي.

او جوته ده چې موږ به د ټول ټاکنو څخه بريالی نتيجه تر لاسه کړو که چيرې پر خپل وخت، په عادلانه او شفاف ډول ترسره شي، دا به سياسي ټيکاو او نوې قانونمدي رامنځته کړي.

نو موږ ټول بايد په گډه سره کار وکړو، څرگنده ده چې د نظامي اړخه او هم د سياسي او پرمختيايي اړخه څو چې په دې ډول د نا امنۍ کچه راټيټه شي.

او موږ هيله لرو چې انتخابات به يو امکان وي چې لا زيات ټيکاو راولي او دا هغه وخت چې د هر چا له خوا يې پايلې ومنلې شي.

دا چې موږ ټول د امنيتي ستونزې په اړه انديښمن يو، زه غواړم په دې توگه ټينگار وکړم چې په وروستيو کلونو کې ځينې برياليتوبونه هيواد تر لاسه کړي دي. او زه غواړم د هغو څخه يوازې د يو او يا دوو يادونه وکړم.

د روغتيا په سکتور کې په رېښتيا سره هم زيات پرمختگ تر لاسه شوی دی، په دې اړه د افغانستان حکومت روښانه ستراتيژي وړاندې کړې، همدارنگه مرستندويه ټولني هم په چارو کې ښه والی راوستي او په دې کار سره د روغتيا په سکتور کې ډير ښه والی رامنځ ته شوی او حالت هم مخ په ښه کېدو دی.

د ښوونې او روزنې د سکتور په هکله هم ورته نظر موجود دی، په دې سکتور کې هم يوه روښانه ستراتيژي موجود ده، تمويل کونکو هيوادونو او نړيوالې ټولني د دغو هڅو ملاتړ کړې، او په ښوونځيو کې د دواړو، نجونو او هلکانو شمير د پام وړ دی.

د ماین پاکولو په فعاليتونو کې غواړم له (مکا) څخه چې نږدې ۸۰،۰۰۰ پرسونل ضد ماینونه يې شنډ کړي، مننه وکړم.

مور اوس د پوليسو په سکتور کې د نوی پرمختگ په اړه ډير خوښ يو، د کورنيو چارو د نوی وزير تر مشرۍ لاندې د پوليسو د پياوړتيا په موخه د پام وړ نوی پرمختگونه رامنځ ته شوی دی.

په دې مور ټول پوهيرو چې د څو مياشتو راهيسې افغان ملي پوځ پياوړی شوی دی او اوس تمه کيږي چې د پوليسو چارې به هم په ورته مسير حرکت وکړي.

مور همدارنگه د تریاکو د کښت په وړاندې د مبارزې په ډگر کې د نويو پرمختگونه په اړه او هم د تير کال په ترڅ کې د هيواد په يو شمير برخو کې د تریاکو د کښت د کچې د راټيټولو له امله خوشحاله يو.

مور همدارنگه د فساد پر ضد د نظارت د کميسيون د جوړولو په هکله هم خوښ يو، تمه کو چې د پلي کولو چارې هم ژر تر ژره پيل شي.

زه نه غواړم چې زموږ د ستراتيژي په هکله په تفصيل سره وغږيږم، زه همدومره غواړم ووايم، چې زموږ پراختيايي ستراتيژي گاني به د افغانانو له خوا رهبري شي، د افغانانو له خوا رهبري به د چارواکو او د تمويل کونکو هيوادونو، ملگرو ملتونو او په ځانگړی توگه د يوناما په مرسته ترسره شي.

په پای کې، اجازه راکړئ دې ته د نيويارک له اړخه هم کتنه وکړو، عمومي منشي د يوناما د کار، د يوناما د مشرتابه څخه زيات خوښ دی، نوموړی د کای آیدي، د يوناما د ليدرشپ او کارکونکو څخه کلک ملاتړ کوي.

زما وروستی جمله په دې هکله ده چې په هيواد کې زياتي ننگونې موجود دي، خو له وړاندې څخه هم يو شمير زيات پرمختگونه تر لاسه شوی دی، د ملگرو ملتونو ژمنې د اوږدمهاله وخت لپاره دي ترڅو ډاډ حاصل شي چې دغه لاس ته راوړني به په راتلونکی وخت کې هم پايداره وي.

د يوبنتنو او خوابونه برخه:

سبا تلویزیون: ويل کيږي چې افغان ستونزې د داخلي او نړيوالو پوځي ځواکونو او نه همغږی له امله راپورته شوي دي. د متحده ايالاتو پوځ ويلې چې دغه ستونزې د خلکو، نړيوالې ټولني او افغان حکومت تر منځ واټن زيات کړې دی. آیا تاسو د دغې خبرې تصدیق کوئ، آیا ستاسو له نظره دغه اصلي ستونزه ده او یا کومه بله ستونزه هم موجوده ده؟

د سرمنشي مرستيال: دا خو روښانه ده چې په هيواد کې يو شمير زيات نړيوال لويغاړي او فعالين موجود دي. دغه يو پېچلی وضعیت دی ځکه چې د فعالينو شمير زيات دی. خو زه بايد ووايم چې، احساس کوم او زما د نورو فعالينو په فکر چې کله يوه مياشت وړاندې ښاغلی کای آیده افغانستان ته راغي نو د پوځ، ملکي کسانو او بيلا بيلو تمويل کونکو تر منځ همکاري ډيره غښتلي شوه. مور بايد د همدې مسير په لور حرکت وکړو خو په عين حال کې د چارواکو لپاره ضروري ده ډاډ حاصل کړي چې د افغانستان ملي پراختيايي ستراتيژي په روښانه ډول پلي شوي او همدارنگه د تمويل کونکي ټولني سره مرسته وشي څو د مرستو په کارولو کې ښه همغږي وکړي.

د سرمنشي ځانگړی استازی: له هغه راهيسې چې دغه مطبوعاتی کنفرانس زما نه دي، غواړم په دې هکله يو څو تبصرې وکړم. زه فکر کوم چې د څو تيرو مياشتو په ترڅ کې تاسو د نړيوالو او افغان ځواکونو د مخ پر زياتيدونکي پوهاوي د ضرورت د لا زيات گډ کار په اړه اوریدلی دی. زه فکر کوم چې تاسو دغې پايلې په حقيقت کې محسوس کړې دی.

زه فکر کوم چې دغه يو مثبت پرمختگ دی او دا ښکاره خبره ده چې افغان امنيتی پوځونه بايد مخکښه رول ولوبوي. دا د هغوي هيواد دی. هغوي خپل هيواد درک کړی، هغوي په کلتوری حساسيتونو هم پوهيږي. زه فکر کوم دا هغه خبره ده چې مور يی په ملگرو ملتونو کې د ډير وخت راهيسې کوو. زه همدارنگه فکر کوم

چې زموږ، نړيوالو پوځي ځواکونو د او افغان چارواکو تر منځ گډ پوهاوي موجود دی. نو له دې امله دلته يو روښانه مثبت پرمختگ موجود دی.

افغانستان تايمز: امريکايي چارواکو د افغانستان حکومت په دې تورن کړی چې د امنيت په چارو کې او له فساد سره په مبارزه کې بېرته پاتې شوی دی. ملگری ملتونه د افغانستان حکومت اوس څنگه ارزوي؟

د سرممنشي مرستيال: ما غوښتل چې په هغو برياوو باندې ټينگار وکړم چې په تيرو مياشتو کې لاس ته راغلي دي. افغانستان له ننگونو سره مخ دي. مور په دې گواښونو باندې پوهيږو او امنيت يو له دې گواښونو څخه دی. خو کله چې ما له دې ملک څخه ليدنه کوله ما ځينې حرکتونه وليدل. زه غواړم چې له دې جملې څخه د يوه يادونه وکړم او هغه د محلي حکومت خپلواکه اداره ده. دا په درست جهت کې يوگام پرمخ دی. که چيرې تاسې دولایت او ولسوالي په سطحه چارواکي تقويه کړي دغه يوه بڼه لار ده چې حکومت له ناکامۍ څخه وژغورل شي. ددې مانا دا ده چې دولت تقويه شي او يو غير مرکزي او فعاله حکومت ولري. نو په دې لحاظ په ښکاره ډول څه بڼه والی ليدل کيږي. د ملگرو ملتونو نقش دا دی چې مشروع موسسات تقويه کړي، د موسساتو جوړونه په مخ بوځي. د قانون حاکميت او هر هغه څه تقويه کړي چې د ملي اردو او پوليسو په پياوړی کولو کې گټور وي. د دې مانا دا ده چې د يوه مداوم او فعاله دولت په جوړولو کې مرسته وشي. دغه راز په قضايي او نورو سکټورونو کې بايد ډير نور څه وشي خو د موسساتو په جوړونه کې پرمختگ وپنو.

د سرممنشي خانگري استازی: دا ډير ساده کار دی چې افغانستان د يوه ناکام دولت په څير ياد کړو. په دې ډول ټول هغه څه چې پېښيږي او يا پېښ شوی دی زموږ له نظره غورځيږي. ډير داسې څه شته چې مور يې په باب شکايت کولای شو. که تاسې وگورئ چې دا ملک څومره نېستمن دی، د نالوستی کچه څومره ده، او که وگورئ چې په تيرو څو کلونو کې څه واقع شول، وزارتونه په تدريجي ډول جوړل شول. وزارتونه نن ورځ له تيرو وختونو څخه بڼه کار کوي. د ډيرو واليانو دفترونه له پخوانيو وختونو څخه اوس بهتره کار کوي. ملي اردو د جوړويدو په حال کې ده او پوليس په دې پيل کړی چې تقويه شي. ډير داسې مثبت کارونه شته چې له دولت سازی سره تړاو لري. که مور له دې ټولو سره دولت يو نا کام دولت وپولو، دا په بشپړه توگه يوه اشتباه ده او ټول هغه پرمختگونه چې په دې ملک کې منځ ته راځي. که تاسې د خبري رسنيو په سر کې خپلې خبرې خپري کړئ نو دا يوه بڼه توضیح ده خو که تاسې غواړئ چې د ملک اوضاع تحليل کړئ نو دا بيا بڼه خبره نه ده.

شمشاد تلويزيون: تاسو د امنيتی ننگونو په هکله خبرې وکړي، د هيواد د دفاع وزارت هم تصديق کړی چې ۲۰۰۹ کال به د امنيت له پلوه د زياتو ستونزو شاهد واوسي، تاسو دغه مسله څنگه ارزوي؟ زما دومه پوښتنه دا ده چې په کابل کې د ايران د سفارت چارواکو نړيواله ټولنه د تروريزم او مخدره توکو په وړاندې په جگړه کې پره بللي، په دې هکله ستاسو نظر څه دی؟

د سرممنشي مرستيال: دا واضحه ده چې ۲۰۰۹ کال به د ننگونو او نوي فرصتونو کال وي. او دا هم واضحه خبره ده يو څو ډلې به هڅه وکړي چې دغه پروسه د اصلی خط څخه منحرفه کړي، په ځانگړي توگه کله چې ټولټاکنې پيل کېږي. خو زه فکر کوم چې اوس مهال د افغان ملي اردو، د افغان ملي پوليس او د نړيوال وسله والو ځواکونو تر منځ همکاري ډيره بڼه شوي ده. ما پرون د ايساف د قوماندان ښاغلی جنرال ماک کرنان سره وليدل هغه په دې ننگونو باندې خبر دی، زه فکر کوم چې دی هود لري چې دا خبره يقيني کړي چې د پېښو کچه تر ادنی حده پورې ورسوي.

د خپل ځان له خوا زه غواړم چې په دې باندې ټينگار وکړو چې دا ټول به هغو جوړښتونو پورې اړه لري، چې افغان ملي اردو، او افغان ملي پوليس پکې شامل دي او همدارنگه د محلي ټولنو څخه کسان به پکې شامل وي. که چيرې ټول هېواد وغواړي چې په يوه مناسبه توگه ټاکنو ته ورشي، نو محلي ټولني بايد له دې سره مرسته وکړي چې د مخالفينو لخوا تر سره کېدونکو پېښو کچه راټيټه شي.

زه بايد ووايم چې ما هم د افغاني مقاماتو او هم د نړيوالې ټولنې هود او تصميم ازمويلي دي او د دوی هود ډېر ټينگ دي او دلته کلک تصميم موجود دی چې مونږ بايد سږ کال له ډېرو کمو ناامنيو سره تير کړو.

دا البته هغوی قضاوت دی، او په عين وخت کېنې زه ويلای شم چې ډېر کارونه د مخالفينو د منفي اغيزي د کمولو لپاره تر سره شوي دي. د مثال په توگه ما پرون له مونيخ څخه واوریده چې ښاغلی کرزی په افغانستان

کي د سرتيرو دشمبر د زياتېدنې هرکلی يې وکړ، او دا به په خپله د مخالفينو د فعاليتونو په کمولو کي يو مهم فکتور وي.

د کلید گروپ: په خلکو او پارلمان کي اندېښنې موجودې دي چې ټاکنې به وځنډېږي، او د دې وېره شته چې ټاکنې به په خپل معین وخت سره و نه شي. څنگه چې تاسو له دېرو خلکو او چارواکو سره په دې ملک کي وليدل، تاسې څومره ډاډمن ياست چې ټاکنې به په خپل وخت سره وشي؟ که چېرې ټاکنې په خپل وخت سره تر سره نه شي، آیا تاسې بيا حاضر ياست چې د يو غير قانوني حکومت ملاتړ وکړئ؟

د سرمنشې مرستیال: زه غواړم ووايم چې زمونږ غوښتنه دا ده چې د موسساتو احترام وشي، کله چې مونږ د موسساتو په جوړولو باندې خبرې کوو، نو د ملگرو ملتونو لومړۍ وظيفه دا ده چې د مشروع موسساتو احترام وشي. دا په روښانه ډول د انتخابو د مستقل کميسيون نقش دی چې ورځ وټاکي. دوی دغه ورځ ټاکلې ده او مونږ يې تقدیر کوو.

د هغې قانوني ستونزې لپاره ځواب چې د می له ۲۱ څخه د اگست تر ۲۰ پورې چې درې میاشتې موده ده، د دې قانوني ځواب باید د افغانستان د پارلمان او د سترې محکمې له خوا برابر شي. مونږ به هر هغه موافقه تايید کړو چې يو مشروع او قوي حکومت د ټاکنو په وخت کي منځته راوړي.

ملی راډيو ټلويزيون: تاسو د خپلې کتنې په مقصد باندې خبرې وکړې او له افغاني چارواکو سره مو وليدل، د افغانانو په وړاندې د سولې او ثبات د لاسته راوړلو لپاره کومې مهمې ننګونې شته دي؟

د سرمنشې مرستیال: د ليدنې څخه مطلب دا ده چې په دېر څه پوه شو، کله چې زه په نيويارک کي يم، او په دې وتوانېږم چې له افغانستان، يوناما، او په دې ملک کي د ملگرو ملتونو له کار سره مرسته وکړم، مهمې ننګونې په بنکاره ډول، امنيت، همغږي او بنايي د افغانستان عمومي انځور وي. په دې دريو وړو کي پرمختګونه شوي دي، او زه فکر کوم چې په ۲۰۰۹ کال کي به هم ادامه پيدا کړي. ټاکنې يو ښه فرصت دی، او لکه څنگه چې ښاغلی کای وويل، يوه سياسي هڅه ده چې زيات خلک د هغه حکومت ملاتړ وکړي چې د انتخاباتو به نتيجه کي رامنځته شي. خو البته دا خبره هم ډېره مهمه ده چې، د بې ثباتي يو ډېر بنيادي دليل د خلکو نيستي او بې وزلي ده. افغاني چارواکي او بين المللي ټولنه مجبور دي چې کار وکړي او د پاریس د اعلاميې تطبيقول يقيني کړي، او په نوموړي کنفرانس کي وعده شوي مرستي هغو خلکو ته ورسېږي چې تر ټولو زيات محتاج دي.

رويترز: د پاکستان د طالبانو سره په روغه جوړه ستاسو دريځ څه دی؟ او آیا د يوناما ماموريت به دې کال په آخر کي بيا وغځول شي؟

د سرمنشې مرستیال: مونږ تل دا ويلي چې د حل لاره بايد د هېواد په دننه کي و پلټل شي. او دا ډېره مهمه ده چې مونږ داسې يو سياسي بهير ولرو چې تر ممکنه حده پورې جامع وي. او په خبرو اترو کي بايد سړی کرښې موجودې وي. يعنی چې په لومړی سر کي بايد هغه د افغانستان د اساسي قانون په چوکاټ تر سره شي. او هره مساله کي بايد د افغانستان د ملت د استازو توافق موجود وي. او دا چې که چېرې کومې خبرې اتري کېږي نو په هغو کي د افغان حکومت نظامي او سياسي چارواکي بايد د قوت له درېځ څخه برخه واخلي.

زما وروستی ټکی دا دی چې زه ډير باوري يم که چېرې په نيويارک مونږ کښينو او دغه موضوع د امنيت د شورا سره تر بحث لاندې ونيسو زه ډير ډاډمن يم چې د يوناما ماموريت به د مارچ په پای کي له سره نوی شي، په دې کښی هېڅ شک نشته او ان امکان لري چې د څو نورو کلونو لپاره هم وغځول شي، په دې اړه کوم شک نشته. امکان لري چې په دغه ماموريت تعديلات راشي لکه څرنگه چې په تېر کال کي شوی وو، تر څو د نوی رابرسيره شوی وضعيت سره په سمون کي وي، خو به هر حال زه بېخي ډاډمن يم چې ماموريت به وغځېږي.

اسوشيتيډ پرس: زه غواړم چې بېرته ټاکنو ته وگرځم، تاسې په فکر، په ټاکنو کي د يو خوندي چاپيريال د رامنځته کولو په رابطه تر ټولو لوی گواښ کوم دی، او بهرني نظامي قوتونه چې اوس راروان دي، بايد څه وکړي؟

د سرمَنْشي مرستيال: البته د دې پوښتنې ځواب بايد نظاميانو ورکړي، خو زه تاسو ته خپل تاثرات ويلای شم. دغه پوښتنه بايد جنرال مک کرنان ته راجع شي، مونږ ټول بوهېږو چې په دې ملک ناخوندي سيمي کومي دي. جنرال کرنان سره زما له مباحثو څخه داسې معلومېږي چې نوي قوتونه به هغه ځای ته ولار شي چې ډېر ضرورت ورته لري او ناآرامي سيمي دي. زه هېله کوم څرنگه چې ښاغلی ولس مشر کرزی په مونيخ کېنې په خپله وينا کې وويل چې د افغانی چارواکو او نظامی چارواکو ترمنځ به سلا مشوری وی. ځکه دا ښکاره ده چې ددی هیواد لپاره ډېر مهم دی چې د ټول ټاکنو پایلی ومنلی شي. او دا هغه مهال مو تره کیدای شي چې ټول ټاکنی آزاد، عادلانه او موثر وی.

ډیره مننه